

Vandplanlægning
Ref. KENKN
J.nr. 001-18935
Den 5. december 2017

Høringsnotat til *Grødeskæringsvejledning. Vejledning om grødeskæring i danske vandløb.*

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) sendte udkast til *Grødeskæringsvejledning. Vejledning om grødeskæring i danske vandløb* i ekstern høring 8. november 2016 med frist for at afgive høringssvar den 7. december 2016. Vejledningen er skrevet på baggrund af rapporten *Faglig udredning om grødeskæring i vandløb* (herefter blot omtalt som ”den faglige udredning”), der blev udgivet af DCE i juni 2016. Den faglige udredning og kommissoriet for denne kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside (<http://mst.dk/media/114793/faglig-udredning-om-groedeskaering-i-vandloeb-d-14062016.pdf>).

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (nu Miljøstyrelsen) har modtaget høringssvar fra i alt 22 interessenter, hvoraf 2 ikke har haft bemærkninger. I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter fra høringssvarene. I en del af høringssvarene forekommer bemærkninger, der ikke har direkte relevans for grødeskæringsvejledningen eller indgår i mere overordnede sammenhænge. Sådanne bemærkninger er ikke medtaget i indeværende notat. For en nærmere uddybning henvises til de enkelte høringssvar.

I det følgende er bemærkningerne fra høringssvarene grupperet efter 4 interessentgrupper (kommunerne og KL, landbrugets organisationer, de grønne organisationer og øvrige organisationer). I flere af grupperne er først samlet bemærkninger med samme tema fra flere interessenter i gruppen, hvorefter eventuelle øvrige relevante bemærkninger fra de enkelte interessenter i gruppen er behandlet.

En del af høringssvarene indeholder en række tekstnære bemærkninger (Guldborgsund kommune, Bæredygtigt Landbrug, Landbrug & Fødevarer (i samarbejde med SEGES), Danmarks Naturfredningsforening, Udsætningsforeningen Vestsjælland 95 og Danske Vandløb). Miljøstyrelsen har gennemgået alle tekstnære bemærkninger og vurderet, om bemærkningerne gav anledning til ændringer i vejledningen. De tekstnære bemærkninger er ikke gennemgået i indeværende notat.

Kommuner og KL

Følgende kommuner har sammen med KL haft bemærkninger til vejledningen: Esbjerg Kommune, Faxe Kommune, Greve Kommune, Guldborgsund Kommune, Ikast-Brande Kommune, Køge Kommune, Lejre Kommune, Sønderborg Kommune, Vesthimmerland Kommune og Vordingborg Kommune.

Retningslinjer og anbefalinger i vejledningen

En række af kommunerne (Faxe Kommune, Greve Kommune, Guldborgsund Kommune, Køge kommune, Lejre Kommune og Sønderborg Kommune) og KL har bemærket, at vejledningen mangler klare retningslinjer eller anbefalinger i forhold til anvendelsen af de enkelte metoder i afvejningen mellem afvanding og natur/miljø.

Miljøstyrelsen bemærker til dette, at vejledningen er skrevet på baggrund af den faglige udredning om grødeskæring. I vejledningen er alle retningslinjerne fra den faglige udredning forsøgt fremstillet på en systematisk og overskuelige måde, men der er ikke ændret i indholdet i forhold til, hvad der fremgår af den faglige udredning.

Miljøstyrelsen kan oplyse, at der afholdes kurser i den praktiske udførelse af grødeskæringen på bl.a. Ferskvandscentret og på visse AMU uddannelser.

Figurer i vejledningen

Flere kommuner (Faxe Kommune, Guldborgsund Kommune, Køge Kommune og Lejre Kommune) har i deres høringssvar fremsat et ønske om, at figur 8.1 i den faglige udredning (s. 94), der illustrerer en beslutningsproces i forhold til valg af grødeskæringsmetode i vandløb, skulle indgå i Miljøstyrelsens vejledning. Esbjerg Kommune har endvidere kritiseret nogle af figurerne i vejledningen for ikke at være illustrative nok (figur 6.2 - 6.5), bl. a. ved at vise et forkert forhold i vandløbets slyngning (figur 6.2 og 6.4).

Miljøstyrelsen bemærker hertil, at figur 8.1 i den faglige udredning ikke er medtaget i vejledningen, da styrelsen har fundet, at figuren har et for stort fokus i forhold til den ene del af vandløbslovens to-delte formål. De overordnede principper i figuren er dog beskrevet i vejledningen (kapitel 6, afsnit 4) som beslutningsstøtte ved konkrete vurderinger i forhold til eventuel grødeskæring. Miljøstyrelsen bemærker i forhold til vejledningens aktuelle figurer, at formålet med figurerne har været at illustrere principper bag de omtalte metoder til grødeskæring, men ikke at give en nøjagtig beskrivelse af metoderne. For at undgå forvirring har Miljøstyrelsen dog tilpasset de eksisterende figurer efter ovennævnte kritikpunkter, så figurerne nu viser de korrekte forhold på vandløbets slyngninger.

Økonomi

KL og Sønderborg Kommune har i høringssvarene bemærket, at der savnes en inddragelse af økonomiske forhold i forbindelse med grødeskæring i vejledningen.

Miljøstyrelsen bemærker til dette, at der ikke indgår økonomiske betragtninger i den faglige udredning, som danner grundlag for Miljøstyrelsens vejledning, og at en økonomisk afvejning vedrørende de forskellige grødeskæringsmetoder ikke er en del af formålet med styrelsens vejledning.

Ålborg-metoden

Ikast-Brande Kommune og Vordingborg Kommune har fremsat bemærkninger til Ålborg-metoden. Ikast-Brande kommune anfører at metoden er god i vandløb med total dominans af fx enkelt pindsvineknop, men at metoden ikke bør anvendes i vandløb, der har en større diversitet end bare pindsvineknop. Vordingborg Kommune anfører,

at det vurderes, at metoden ikke er brugbar øst for Storebælt på grund af den ringe sommervandføring, der vil gøre det svært at opnå høj strømhastighed og en deraf følgende renskylning af bunden.

Miljøstyrelsen bemærker hertil, at beskrivelsen af Ålborg-metoden i styrelsens vejledning er baseret på indholdet om metoden i den faglige udredning.

Udførelse af grødeskæring

Guldborgsund Kommune (afsnittet "Om grødeskæringsmetoder") og Sønderborg Kommune har ønsket refleksioner og mere konkrete beskrivelser af selve udførelsen af grødeskæring samt de forskellige værktøjer, der kan anvendes, mens Ikast-brande Kommune har efterspurgt bedre vejledning i forhold til slåning af henholdsvis inder- og ydersving i vandløbenes slyngninger.

Miljøstyrelsen bemærker til dette, at det ikke er en del af vejledningens formål at vejlede i den konkrete udførelse af grødeskæringen, hvilket heller ikke indgår i væsentligt omfang i den faglige udredning, der er grundlaget for vejledningen.

Litteratur

KL finder, at vejledningen mangler henvisninger til anden litteratur i forhold til lovgivningsmæssige og forvaltningsmæssige rammevilkår fx. i forhold til regulering / regulativændring.

Miljøstyrelsen indføjet henvisninger til relevant litteratur om fornyelse og ændring af regulativer.

Øvrige bemærkninger

Guldborgsund Kommune finder, at vejledningen kun i meget ringe omfang tager højde for de ikke-målsatte vandløb. Af høringssvaret fremgår videre, at kommunen finder, at der i vejledningen hovedsageligt er taget hensyn til de større vandløb, men at grødeskæring også er relevant i de små vandløb. Endelig finder kommunen i forhold til vejledningens afsnit om selektiv grødeskæring, at skæring af undervandsplanterne ned til en passende højde, så vandet ved højere vandføringer strømmer hen over planterne, er problematisk, da det kan skade de planter, som man ønsker at fremme.

Miljøstyrelsen bemærker til dette, at vejledningens kapitel 2 indeholder en gennemgang af det juridiske grundlag for den natur- og miljømæssige beskyttelse af danske vandløb, herunder bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder. Styrelsen bemærker videre, at de skitserede metoder til grødeskæring i vejledningens kapitel 6 som udgangspunkt kan anvendes i alle typer af vandløb, men valget af metode må bero på en konkret vurdering for det enkelte vandløb. I forhold til afsnittet om selektiv grødeskæring bemærker styrelsen, at indholdet er baseret på den faglige udredning.

Ikast-Brande Kommune har fremsat bemærkninger til vejledningens vurdering af konsekvenserne for planter og smådyr ved anvendelse af henholdsvis netværksskæring og den generelle strømrendeskæring. Kommunen finder, at vejledningens tekst er selvmodsigende.

Miljøstyrelsen bemærker hertil, at afsnittets indhold er baseret på indholdet om metoderne i den faglige udredning.

Landbrugets organisationer

Landsbrugets organisationer udgøres af Bæredygtigt Landbrug og Landbrug & Fødevarer.

Vejledningens indhold og opfyldning af kommissoriet

Bæredygtigt Landbrug og Landbrug & Fødevarer anfører i deres høringssvar, at vejledningen ikke opfylder kommissoriet, og at vejledningen har for stor vægtning af miljøet i forhold til afvanding. Bæredygtigt Landbrug skriver i høringssvaret, at der i vejledningen ikke er angivet nye eller bedre metoder til grødeskæring i forhold til tilgødese afvanding. Landbrug & Fødevarer finder (ligesom en række kommuner), at der reelt ikke vejledes om grødeskæring i vejledningen.

I forhold til punktet om, at vejledningen ikke opfylder kommissoriet, bemærker Miljøstyrelsen, at vejledningen, som anført i kommissoriet, er udarbejdet på baggrund af den faglige udredning. Miljøstyrelsen bemærker til punktet om nye eller bedre metoder i vejledningen, at metoderne i vejledningen samt indholdet under de enkelte metoder stemmer overens med indholdet i den faglige udredning. I forhold til punktet om vejledning, henvises til Miljøstyrelsens bemærkninger til punktet med tilsvarende indhold under høringssvarene fra kommunerne og KL. Styrelsen kan endvidere oplyse, at miljø- og fødevarerministeren har nedsat et ekspertudvalg, som ved udgangen af 2017 skal finde løsninger til håndtering af de stigende nedbørsmængder, og som tilgodeser både landbrug, byer og miljø.

Vandløbslovens § 27

Bæredygtigt Landbrug anfører i sit høringssvar, at en reduktion i vandføringsevne som følge af ændret vedligeholdelse er ulovlig i forhold til vandløbslovens § 27. Bæredygtigt Landbrug finder videre, at udgangspunktet for vandføringsevnen er tilstanden ved vandløbslovens ikrafttræden i 1983.

Miljøstyrelsen bemærker, at efter vandløbslovens § 27, stk. 1, skal vandløb vedligeholdes således, at vandløbets skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres. Det betyder for de offentlige vandløb, at vedligeholdelsen skal gennemføres således, at den i regulativet fastlagte skikkelse eller vandføringsevne opretholdes. Afgørende er altså det til enhver tid i regulativet fastsatte skikkelse eller vandføringsevne, uanset hvornår regulativet er vedtaget. For de private vandløb betyder det, at vedligeholdelse kan og skal gennemføres, sådan at vandløbets naturlige – eller lovligt regulerede - tilstand - opretholdes.

Det fremgår af forarbejderne til vandløbslovens § 27, at bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 1, dvs. at vedligeholdelsen skal sikre, at vandløbet kan benyttes til afledning af vand, og at vedligeholdelsen skal udføres, så vandløbskvaliteten svarer til den miljømæssige målsætning for vandløbet. Det betyder, at det skal tilstræbes at gennemføre vedligeholdelse på en sådan måde, at begge formål kan tilgodeses også på længere sigt. Varetagelse af

hensynene til både afledning og natur- og miljøkvalitet i vandløbet kan også have betydning for, om der i regulativet for et vandløb fastsættes krav til skikkelse – eller til vandføringsevnen. I udgangspunktet anbefales fastlæggelse af krav til vandføringsevne, hvor hensynet til vandløbets natur- og miljøkvalitet indebærer behov for en mere fleksibel (varieret) og skånsom vedligeholdelse, end hvad der umiddelbart vil være muligt, hvis en bestemt skikkelse skal opretholdes.

Øvrige organisationer

Øvrige organisationer, som har fremsendt høringssvar udgøres af Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Udsætningsforeningen Vestsjælland 95, Danske Vandløb, DANVA og en privat person og Sydsjællands Ørredfond. I det følgende er høringssvarene gennemgået for hver enkelt organisation.

Vejledningens indhold og opfyldning af kommissoriet

Privatpersonen og Danske Vandløb finder ligesom flere af landbrugets organisationer, at vejledningen ikke opfylder kommissoriet, og at vejledningen har for stor vægtning af miljøet i forhold til afvanding. Danske Vandløb finder ikke, at der er angivet nye eller bedre metoder til grødeskæring i forhold til afvandingen.

Miljøstyrelsen har fremsat bemærkninger til ovenstående punkter under gennemgangen af høringssvarene fra Landbrugets Organisationer.

Vandløbslovens § 27

Privatpersonen og Danske Vandløb anfører, at enhver reduktion i vandføringsevne som følge af en ændret vedligeholdelse er ulovlig i forhold til vandløbslovens § 27. Privatpersonen anfører videre, at referencen for vandføringsevne er vandføringsevnen ved lovens ikrafttræden.

Miljøstyrelsen har fremsat sine bemærkninger til dette høringssvar ovenfor under afsnittet om landbrugets organisationer.

Danmarks Naturfredningsforening (DN)

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar indledes med en række mere generelle bemærkninger, herunder bemærkninger om kommunernes udgifter til grødeskæring og anden vandløbsvedligeholdelse. I forhold til udkastet til grødeskæringsvejledningen bemærkes mere generelt, at der i teksten spores ”en anden pen” i forhold til den faglige redegørelse vedrørende afvandingsinteresser. Endelig anfører Danmarks Naturfredningsforening i sit høringssvar, at vejledningen burde sætte fokus på grødeskæring som håndværk, hvilket kræver et indgående kendskab til vandløbets dynamik og den natur, som grødeskæringen skal tilgodese. Vejledningen bør derfor pointere en god uddannelse af personalet, herunder et indgående kendskab til vandløbets planter. DN spørger i den anledning ind til, hvem der er vejledningens målgruppe.

I forhold til Danmarks Naturfredningsforenings bemærkninger henviser Miljøstyrelsen til sine bemærkninger under punktet *Økonomi* i afsnittet *Kommuner og KL*. Miljøstyrelsen bemærker til kommentaren om ”den anden pen”, at vejledningens indhold, som tidligere nævnt, er baseret på den faglige udredning om grødeskæring.

Miljøstyrelsens har fremsat bemærkninger til den praktiske udførelse af grødeskæring under ”Kommuner og KL, og henviser til disse bemærkninger.

Danmarks Sportsfiskerforbund

Danmarks Sportsfiskerforbund finder indledningsvist, at vejledningens beskrivelse af formålet (side 4, afsnit 4) er for upræcis i forhold til at sikre opfyldelsen af vandløbenes miljømål. Foreningen har fremsat en række bemærkninger, om bla. betydningen af årstiden og vandløbenes fald i forhold til afvandingen. Endelig bemærker Danmarks Sportsfiskerforbund, at det er nødvendigt med en holistisk tilgang til hele vandløbssystemet i forhold til at sikre et godt vandløbsmiljø og afvanding.

Miljøstyrelsen bemærker til dette, at vejledningens formål ligger i forlængelse af kommissoriet for den faglige udredning. Styrelsen bemærker videre, at årstid og fald i forhold til afledning af vand er behandlet i vejledningen (afsnit 3.2). Endelig bemærker styrelsen, at det af vejledningen fremgår (kapitel 6), at grødeskæring bør tilrettelægges for det samlede vandløbssystem.

Udsætningsforeningen Vestsjælland 95

Høringssvaret indeholder nogle mere generelle bemærkninger, hvor en del retter sig mod en konkret foretaget vedligeholdelse i Tude Å-systemet. Endelig nævner foreningen en mulig ny måde at skære grøde på, der betegnes ”topskæring”.

Miljøstyrelsen bemærker til dette, at den beskrevne metode er almindelig strømrændeskæring, men hvor den praktiske skæring foretages både maskinelt og manuelt. Som nævnt under afsnittet om kommuner og KL, er det ikke er en del af vejledningens formål at vejlede i den konkrete udførelse af grødeskæring.

Sydsjællands Ørredfond

Sydsjællands Ørredfond har alene anført en bemærkning til vejledningens kapitel 2, afsnit 1. Foreningen ser styrelsen som uafklaret i forhold til afvejningen af vandløbslovens to formål, og er betænkelig ved en form for valgfrihed hos kommunerne mellem de to formål.

Miljøstyrelsen bemærker til dette, at det som hidtil beror på en konkret vurdering, hvordan afvejningen skal foretages. Det er kommunerne der foretager denne afvejning.

Øvrige bemærkninger

DANVA bemærker, at øget grødeskæring ikke må betyde, at kravene til andre aktører skærpes som følge af en eventuel forringelse af vandløbstilstanden i vedligeholdte vandløb og nedstrøms. Som eksempel nævnes, at grødeskæring i visse vandløb kan føre til lave vandstande, hvilket kan føre til restriktioner for vandforsyning eller krav om kompensationsudpumpning. Endvidere bemærker DANVA, at man i overvejelser i forhold til lokal grødeskæring altid skal inddrage risikoen for oversvømmelser nedstrøms.

Miljøstyrelsen bemærker til det første punkt, at vurderingen af lokale vandstande i forhold til eventuelle tilladelser til vandindvinding foretages af de relevante myndigheder på baggrund af en konkret vurdering. De afstrømningsmæssige konsekvenser på nedstrøms strækninger i forbindelse med grødeskæring er omtalt i

vejledningens kapitel 6, afsnit 6, hvor det anbefales, at grødeskæring tilrettelægges for det samlede vandløbssystem.

Privatpersonen har udover de ovenfor nævnte bemærkninger anført i sit høringssvar, at de i vejledningen beskrevne effekter af grødeskæring i forhold til afvanding står i stærk kontrast til de praktiske erfaringer, og at en effektiv grødeskæring er nødvendig for at opretholde den for landbruget essentielle afvanding.

Som tidligere nævnt, er Miljøstyrelsens vejledning baseret på den faglige udredning om grødeskæring og de erfaringer og undersøgelser, der indgår i denne.